

Inclusive Development Index...ดัชนีตัวใหม่ที่ใช้ชี้วัดระดับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

โดย คุณขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายวิจัยธุรกิจ

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

ในบรรดารายงานของสภาเศรษฐกิจโลก หรือ World Economic Forum (WEF) ที่เผยแพร่ในปัจจุบัน รายงานความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Report) เป็นหนึ่งในรายงานที่ทั่วโลกให้ความสนใจและเฝ้ารอการเผยแพร่ในแต่ละปีมากที่สุด เนื่องจากมีการนำเสนอดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก หรือที่เรียกว่า Global Competitiveness Index (GCI) ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้เปรียบเทียบความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมถึงใช้วิเคราะห์ว่าแต่ละประเทศมีจุดแข็งจุดอ่อนด้านใดบ้าง ล่าสุด Global Competitiveness Report 2017-2018 ซึ่งจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ 137 ประเทศทั่วโลก ปรากฏว่าประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันอันดับหนึ่งของโลก คือ สวิตเซอร์แลนด์ รองลงมา ได้แก่ สหรัฐฯ สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ และเยอรมนี ส่วนไทยอยู่อันดับที่ 32 ของโลก อย่างไรก็ตาม นอกจากรายงานดังกล่าวแล้ว ยังมีอีกหนึ่งรายงานของ WEF ที่กำลังถูกกล่าวถึงเป็นวงกว้าง และคาดว่าจะมีอิทธิพลอย่างมากในแวดวงนักเศรษฐศาสตร์ทั่วโลก นั่นคือ รายงานการเติบโตและการพัฒนาอย่างทั่วถึง (Inclusive Growth and Development Report) เนื่องจากเป็นรายงานที่มีการนำเสนอดัชนี **Inclusive Development Index (IDI)** หรือดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึงเป็นครั้งแรกในปี 2560

ก่อนที่จะไปรู้จักดัชนี IDI ผู้เขียนขอย้อนถึงกระแส Inclusive Growth ที่เกิดขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นที่มาของการจัดทำดัชนีดังกล่าว โดยคำว่า Inclusive Growth ถูกตีความหมายได้หลายนัยไม่ว่าจะเป็น การเติบโตอย่างทั่วถึงหรือการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระแสที่ถูกพูดถึงอย่างกว้างขวางและถูกบรรจุเป็นวาระสำคัญทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ หลังจากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมเริ่มรุนแรงมากขึ้นในหลายประเทศ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการพัฒนาประเทศที่มุ่งให้ความสำคัญกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งผู้กำหนดนโยบายส่วนใหญ่เชื่อว่าเศรษฐกิจที่ขยายตัวและระดับรายได้ของประชากรที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศดีขึ้นตามกัน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงมิติด้านอื่นๆ ได้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ และนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำในที่สุด ยกตัวอย่างเช่นอินเดียและจีนซึ่งเป็นสองประเทศที่เศรษฐกิจขยายตัวสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก หรือแม้แต่สหรัฐฯ ประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงอันดับ 2 ของโลก และมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงติด 10 อันดับแรกของโลก แต่ประชากรบางส่วนในประเทศเหล่านี้กลับยังต้องเผชิญปัญหาคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่ามาตรฐานจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เรื้อรัง

ธนาคารโลก (World Bank) ได้ตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาดังกล่าว จึงเสนอแนวทางในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ด้วยการชูประเด็น Inclusive Growth หรือการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วมของคนในสังคมและทุกคนได้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นครั้งแรกเมื่อปี 2552 จนกลายเป็นกระแสที่ถูกกล่าวถึงไปทั่วโลกและได้รับการยอมรับว่าเป็นแบบอย่างของแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ทั้งนี้ ดัชนี IDI เผยแพร่เป็นครั้งแรกในรายงาน Inclusive Growth and Development Report 2017 ถือเป็นดัชนีแรกที่ใช้ประเมินอันดับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงของแต่ละประเทศทั่วโลก หรืออีกนัยหนึ่ง คือ เป็นดัชนีชี้วัดว่าแต่ละประเทศมีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบกระจายความมั่งคั่งได้ดี

ในระดับใด ซึ่งอาจสรุปได้ว่าดัชนี IDI เป็นตัวชี้วัดศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของประชากรมากกว่าการอ้างอิงระดับรายได้ต่อหัว (GDP per capita) เพียงอย่างเดียว ดัชนี IDI ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ด้านที่ได้จากการประเมินตัวชี้วัดผลหลักรวม 12 ตัว ซึ่งตัวชี้วัดผลหลักทุกตัวมีความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

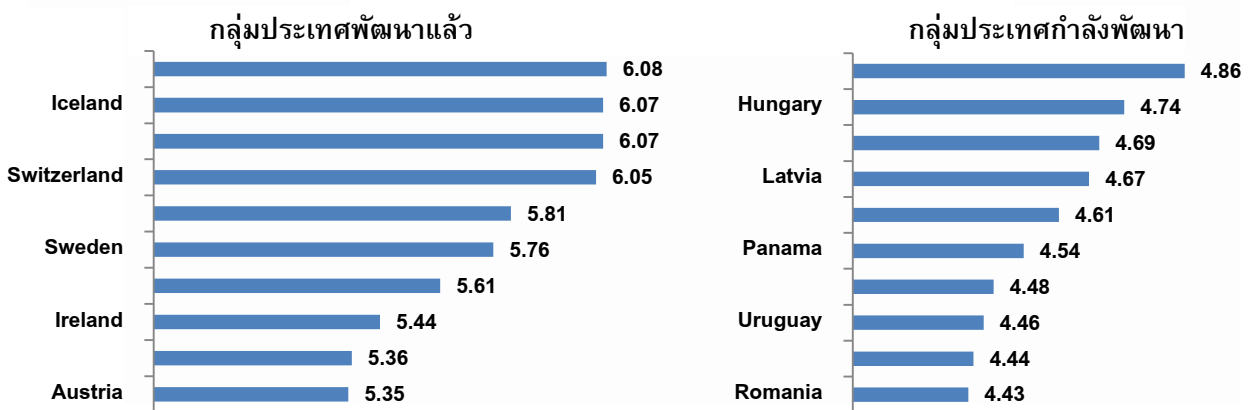
1) **ด้านการเติบโตและการพัฒนา (Growth and Development)** มีตัวชี้วัดผลหลัก คือ รายได้ประชากรต่อหัว (GDP per capita) ผลผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity) การจ้างงาน (Employment) และอายุคาดเฉลี่ยที่มีสุขภาพดี (Healthy Life Expectancy)

2) **ด้านความทั่วถึง (Inclusion)** มีตัวชี้วัดผลหลัก คือ ค่ากลางของรายได้ครัวเรือน (Median Household Income) อัตราความยากจน (Poverty Rate) การกระจายรายได้ (Income Gini) และการกระจายความมั่งคั่ง (Wealth Gini)

3) **ด้านความเสมอภาคของคนในแต่ละรุ่น (Intergenerational Equity)** มีตัวชี้วัดผลหลัก คือ การออมสุทธิ (Net Savings) อัตราส่วนการเป็นภาระของประชากร (Dependency Ratio) หนี้สาธารณะ (Public Debt) และดัชนีการเกิดคาร์บอน (Carbon Intensity)

WEF ได้เผยแพร่ Inclusive Growth and Development Report 2018 ฉบับล่าสุดเมื่อช่วงก่อนการประชุม 2018 WEF Annual Meeting ที่จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 23-26 มกราคม 2561 นับเป็นปีที่ 2 ที่มีการนำเสนอดัชนี IDI ซึ่งในปีนี้ครอบคลุม 103 ประเทศทั่วโลก แบ่งการจัดอันดับเป็น 2 กลุ่มประเทศ คือ กลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว 29 ประเทศ และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา 74 ประเทศ โดยนอร์เวย์ยังคงรั้งอันดับหนึ่งในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วที่มีระดับการพัฒนาอย่างทั่วถึงสูงที่สุด โดยมีคะแนนดัชนี IDI 6.08 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน รองลงมา ได้แก่ ไอซ์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก สวิตเซอร์แลนด์ และเดนมาร์ก ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศในกลุ่มพัฒนาแล้วที่มีระดับการพัฒนาอย่างทั่วถึงสูงเป็นอันดับต้นๆ ส่วนใหญ่เป็นประเทศในยุโรปที่มีขนาดเศรษฐกิจไม่ใหญ่มากนัก ขณะที่สหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลก กลับมีระดับการพัฒนาอย่างทั่วถึงอยู่อันดับที่ 23 จาก 29 ประเทศในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนประเทศในกลุ่มกำลังพัฒนาที่มีระดับการพัฒนาอย่างทั่วถึงอันดับหนึ่ง คือ ลิทัวเนีย รองลงมา ได้แก่ ฮังการี อาเซอร์ไบจาน ลัตเวีย และโปแลนด์ ขณะที่ไทยอยู่อันดับที่ 17 จาก 74 ประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และถ้านับเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาในอาเซียน ไทยอยู่อันดับที่ 2 รองจากมาเลเซีย ซึ่งหากพิจารณาในรายตัวชี้วัดผลหลัก พบว่าอันดับดัชนี IDI ของไทยที่อยู่ในเกณฑ์ดีเป็นผลจากการมีการจ้างงานในระดับสูง อัตราความยากจนอยู่ในระดับต่ำ และอัตราส่วนการเป็นภาระของประชากรไม่สูงมากนัก สะท้อนมาตรฐานการครองชีพของไทยอยู่ในเกณฑ์ดี

อันดับดัชนี Inclusive Development Index 10 อันดับแรก

ที่มา : The Inclusive Growth and Development Report 2018, WEF

เป็นที่น่าสังเกตว่า รายงานฉบับนี้พุดถึงอินเดียเพิ่มเติมเกี่ยวกับอันดับดัชนี IDI ที่ปรับลดลงจากปีก่อน ซึ่งในปี 2560 อินเดียอยู่อันดับที่ 60 จาก 79 ประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ส่วนในปีนี้อินเดียร่วงมาอยู่อันดับที่ 62 จาก 74 ประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา โดยมีคะแนนเพียง 3.09 คะแนน นับเป็นประเทศที่มีอันดับต่ำที่สุดในภูมิภาคเอเชียใต้ ตามหลังเนปาล ซึ่งอยู่อันดับที่ 22 บังกลาเทศอันดับที่ 34 ศรีลังกาอันดับที่ 40 และปากีสถานอันดับที่ 47 ซึ่งทุกประเทศ ยกเว้นศรีลังกา มีอันดับดีขึ้นทั้งหมด นอกจากนี้ หากเทียบในกลุ่ม BRICS (บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้) อินเดียยังอยู่อันดับรองสุดท้าย ตามหลังรัสเซีย ซึ่งอยู่อันดับที่ 19 จีนอันดับที่ 26 และบราซิลอันดับที่ 37 ขณะที่แอฟริกาใต้อยู่ต่ำกว่าที่อันดับ 69 สะท้อนให้เห็นว่า ความรุนแรงของปัญหาความเหลื่อมล้ำในอินเดียอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับทั้งประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่ม BRICS

อันดับดัชนี Inclusive Development Index ของประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้และกลุ่ม BRICS

ภูมิภาคเอเชียใต้			กลุ่ม BRICS		
อันดับ	ประเทศ	คะแนน IDI	อันดับ	ประเทศ	คะแนน IDI
22	เนปาล	4.15	19	รัสเซีย	4.20
34	บังกลาเทศ	3.98	26	จีน	4.09
40	ศรีลังกา	3.79	37	บราซิล	3.93
47	ปากีสถาน	3.55	62	อินเดีย	3.09
62	อินเดีย	3.09	69	แอฟริกาใต้	2.94

ที่มา : The Inclusive Growth and Development Report 2018, WEF

แม้ว่าภาพรวมเศรษฐกิจอินเดียเติบโตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งอินเดียยังเป็นประเทศที่มีรายได้ต่อหัวขยายตัวสูงเป็นอันดับต้นๆ ของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ขณะที่ดัชนีความสามารถทางการแข่งขัน (GCI) ปี 2560-2561 ของอินเดียอยู่อันดับที่ 40 จาก 137 ประเทศทั่วโลก นับเป็นประเทศที่มีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคเอเชียใต้ สะท้อนให้เห็นว่าอินเดียเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูงทั้งด้านการค้าและการลงทุน อย่างไรก็ตาม ดัชนี IDI ของอินเดียที่อยู่อันดับท้ายๆ เป็นตัวสะท้อนว่าท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็ว อินเดียยังประสบปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำและการกระจายความมั่งคั่งในระดับสูง สอดคล้องกับข้อมูลของสถาบัน OXFAM ที่ระบุว่าในปี 2560 อินเดียเป็นประเทศที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก โดยร้อยละ 1 ของคนรวยที่สุดของอินเดีย ครอบครองความมั่งคั่งสูงถึงร้อยละ 73 ของระบบเศรษฐกิจอินเดีย ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ร้อยละ 50 ขณะที่คนรวยที่สุด 57 คนของอินเดีย หรือร้อยละ 0.00000431 ของประชากร มีทรัพย์สินรวมกันเป็นมูลค่าเท่ากับร้อยละ 70 ของทรัพย์สินของประชากรที่ยากจนที่สุดของประเทศ ซึ่งนักวิเคราะห์ส่วนใหญ่มองว่าการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าว รัฐบาลอินเดียจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการเก็บภาษี อาทิ การปรับเพิ่มอัตราภาษีความมั่งคั่ง (Wealth Tax) ที่เรียกเก็บจากสินทรัพย์ (ที่ดิน รถยนต์ และสิ่งปลูกสร้าง) ซึ่งปัจจุบันอัตราภาษีดังกล่าวของอินเดียอยู่ในระดับต่ำมาก โดยเฉพาะภาษีมรดกที่ปัจจุบันอินเดียยังไม่มี การเรียกเก็บตลอดจนต้องเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ โดยเฉพาะในด้านสาธารณสุขและการศึกษา เพื่อกระตุ้นให้เศรษฐกิจอินเดียเติบโตอย่างทั่วถึง

ทั้งนี้ ดัชนี IDI ของอินเดียน่าจะปรับดีขึ้นในระยะข้างหน้า เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลอินเดียเร่งดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นให้เกิดการเติบโตอย่างทั่วถึงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย Sustainable Development Goals (SDGs) ของ UN ภายในปี 2573 สอดคล้องกับที่นายกรัฐมนตรี Narendra Modi ของอินเดียกล่าวในที่ประชุม G20 Summit 2017 ที่เมือง Hamburg ประเทศเยอรมนี โดยเน้นย้ำถึงเป้าหมายของประเทศที่ต้องเร่งให้เกิดการเติบโตและพัฒนาอย่างทั่วถึงของประชาชนทุกภาคส่วนในประเทศ ซึ่งต้องติดตามดูต่อไปว่าการดำเนินนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลอินเดียจะช่วยให้ดัชนี IDI ของอินเดียมีอันดับกระเตื้องขึ้นได้มากน้อยเพียงใด

Disclaimer : ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด

วันที่ 16 มีนาคม 2561